

Kvetná nedeľa B - Mk 11, 1-10

Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!

Keď sa blížili k Jeruzalemu, k Betfage a Betánii pri Olivovej hore, poslal Ježiš dvoch svojich učeníkov a povedal im: „Chodte do dediny, čo je pred vami. A len čo do nej vojdete, nájdete priviazané osliatko, na ktorom ešte nijaký človek nesedel. Odviažte ho a privedte. A keby vám niekto hovoril: ‚Čo to robíte?‘, povedzte: ‚Pán ho potrebuje a hneď ho zasa sem vráti.‘“

Oni odišli a na rázcestí našli osliatko priviazané vonku pri bráne; i odviazali ho. Niektorí z tých, čo tam stáli, im vraveli: „Čo to robíte, prečo odväzujete osliatko?“ Oni im povedali, ako im kázal Ježiš, a nechali ich.

Osliatko priviedli k Ježišovi, pokládli naň svoje plášte a on si naň sadol. Mnohí prestierali na cestu svoje plášte, iní zasa zelené ratolesti, čo narezali v poli. A tí, čo išli pred ním, aj tí, čo šli za ním, volali: „Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza! Hosanna na výsostiach!“

Dnešná udalosť evanjelia musí byť v prvom rade zasadená do toho kontextu, do ktorého ho dáva sám evanjelista Marek. Čo sa stalo bezprostredne pred slávnostným vstupom Ježiša do Jeruzalema? Ježiš urobil zázrak uzdravenia Bartimeja zo slepoty v Jerichu. Odtiaľ Bartimej už vedený svetlom Krista, nasleduje Ježiša. Ale jeho uzdravenie má to byť aj obrazom učeníka, ktorému sa otvorili oči a teda začal vidieť cestu, ktorou Ježiš prechádza – čiže ako darovanie svojho vlastného života a rozhodne sa ho nasledovať. Je to obraz učeníka osvieteného Kristom. Ježiš teda prichádza z Jericha po ceste, prichádzajúc z Galiley a končiac na Kalvárii, kde daruje svoj život. Teraz je už blízko svojho cieľa. Keď vyšiel z Jericha, tak prechádzal cez Betániu a Betfage. Sú to miesta, ktoré sú spomenuté v dnešnej evanjeliovej pasáži, hneď na začiatku. Najskôr sa spomína Betfage, dedina, v ktorej sa dnes nachádza františkánsky kostol, postavený na mieste, kde Ježiš začal svoju cestu na osliatku do Jeruzalema.

Na obrázku je vyznačená cesta, ktorou Ježiš prešiel na osliatku, aby sa dostal do Jeruzalema. Vyšiel na vrchol Olivovej hory, potom začal klesať smerom k potoku Cedron, prešiel okolo, Getsemanskej záhrady a potom vošiel na chrámové návršie. Podľa správy, ktorú nám dal evanjelista Marek, vstúpil na chrámové návršie a záver dnešného úryvku evanjelia budeme počuť ako Ježiš pozoroval všetko, čo sa tam dialo. Bude to až v nasledujúce ráno, keď Ježiš vstúpi do chrámu a vykonal gesto o ktorom sme rozmýšľali pred 2 týždňami tj. vyhnanie predavačov z chrámu. Zmyslom tohto činu nebolo „očistiť“ chrámovú liturgiu, ale radikálne „prevrátiť“ spôsob ako sa má vytvárať vzťah človeka s Bohom. Už sa viac nejedná ani tak o samotný chrám, lebo chrámom sa stáva jeho osoba. Skrze neho, s ním a v ňom sa odteraz prinášajú obety, ktoré sú milé Bohu.

Teraz prichádzame k dnešnému príbehu. Ježiš poslal dvoch svojich učeníkov a povedal im „choďte do dediny, ktorá je oproti vám“, to znamená do Betfage.

*Freska v apside
františkánsky kostol v Betfage*

Evanjelista nám nechce len rozpovedať jednoduchý príbeh dejinnej udalosti. Gesto, ktoré Ježiš robí keď si sadne na oslíka a vstúpi do svätého mesta je veľmi dôležité. Evanjelista nám chce dať poslanstvo, ktoré má potom radikálne zasiahnuť náš život.

V evanjeliách majú dediny svoj význam. Sú to miesta, kde zvyčajne prijatie Ježišovho poslanstva naráža na neprijatie. Dediny, ako dobre vieme z evanjelií, sú zvyčajne dosť neochotné prijímať novinky. V mestách kde sú podnety na premýšľanie častejšie, sú ľudia otvorenejší. Na druhej strane dediny sú všeobecne veľmi uzavreté, veľmi nedôverčivé. Preto dedina v evanjeliách predstavuje presne takéto uzavretie sa voči Ježišovmu poslanstvu. Tu je použitá práve táto symbolika. Rovnako keď Ježiš uzdraví slepého pri Betsaide, tak ho vyvedie z dediny von, inak nemôže získať správny pohľad, nemôže vidieť novosť jeho poslanstva. Vyvedie ho von a potom, a potom ako ho vylieči, mu povie: „*Nevracaj sa späť, nevracaj sa k tejto pôvodnej mentalite. Prijal si svetlo, nevracaj sa k starým kritériám, ktoré Ti bránili jasne vidieť život!*“ Toto je charakteristika dediny v evanjeliách. Koniec koncov, spomeňme si aj na ťažkosti, ktoré mal Ježiš so svojim prijatím v jeho rodnej dedine - v Nazarete. Tá sa nachádza na vrchole hôr v uzavretom prostredí. Musel ohlasovať svoju dobrú zvesť v Kafarnaume, ktoré bolo mestom a teda oveľa otvorenejšie na prijatie jeho poslanstva.

Ježiš hovorí svojim učeníkom: „*Keď vstúpite do tejto dediny nájdete uviazaného oslíka, na ktorom ešte nikto nesedel*“. Povedal by som, že oslík je hlavným hrdinom tejto epizódy. Práve oslík je tu spomínaný až štyrikrát - teda má veľký význam.

V prvom rade tu teda hovoríme o **oslíku** - v gréčtine pólos; nie onos. Onos je somár, polos je oslík – mláďa oslice. V Starom zákone sa hovorí o oslovi 111-krát a vždy veľmi pozitívne, pretože je symbolom krotkého, mierumilovného a pracovitého zvieraťa. Osol pracuje a bodka. Nereaguje, nebúri sa, je symbolom miernosti, práce, pokoja. Biblia hovorí o oslovi, ktorý otáča mlynské kolesá, alebo v Egypte kolesá studní, teda vždy sa hovorí o pekných, prospešných a životodarných činnostiach. Somárik sa nikdy nepoužíva ako vojnová zbraň, ale iba ako symbol mieru.

Úplne iným zvieraťom je kôň. Kôň je pyšný. V antickom svete nebol nikdy využívaný na prácu na poliach, ale iba pri slávnostných príležitostiach, alebo na boj. V písme, keď sa hovorí o „koni a jeho jazdcovi“, tak máme na mysli vojnovú silu, silu ktorej čelí a ktorú ničí iba Boh. Pripomeňme si knihu Exodus, kde sa piesni po prechode morom hovorí: „*Koňa a jeho jazdca si zmietol do mora, vozy faraóna a jeho vojska sa utopili vo vodách Červeného mora, priepasti ich zakrývajú.*“ Králi Izraela avšak vždy snívajú o sláve jazdectva. Neskutočne závideli egyptským vojskám, ktoré sa mohli spoľahnúť na svoje kone. Kráľ Ezechiáš hľadal podporu v egyptskej kavalérii, prorok Izaiáš sa na to nahneval a povedal: „*Beda tým, ktorí zostupujú do Egypta, aby hľadali pomoc a dôveru vo vozoch a v egyptskej jazde, pretože sú veľmi silní*“.

Oslík nie je symbolom sily, ale symbolom služby. Preto gesto, ktoré robí Ježiš má veľmi dôležitú symboliku. Tým, že si zvolil oslíka ukazuje svoju voľbu typu nového kráľovstva, ktoré on vovádza do tohto sveta. Nie je to kráľovstvo rytierov a kráľov ktorí jazdia na koni, ale kráľovstvo tých, ktorí jazdia na oslíku. Sú dve zvieraťá, ktoré sa objavujú v evanjeliu a majú pre Ježiša veľký význam: oslík a baránok. Obe sú svojou povahou symbolicky odhaľujú čosi z Božieho srdca.

Na obrázku nižšie je freska vo františkánskej kaplnke v Bethphage. Je však zaujímavé pozorovať kameň v ľavej časti lode. Na kameni je namaľovaná ďalšia maľba. Detail kameňa na obrázku v pravo.

Je to kameň, ktorý do kostola umiestnili križiaci. Na túto skalú tiež namaľovali osla s dvomi učeníkmi, ktorí boli poslaní, aby osla priviedli z dediny k Ježišovi. Je zaujímavé, že križiaci umiestnili, tento kameň do vnútra kostola. Križiaci hovorili, že Ježiš vyliezol

na túto skalú, aby mohol nasadnúť na oslíka. Avšak križiaci si neuvedomili, že na oslíka sa nenastupuje z kameňa. Vystúpiť na kameň potrebujete vtedy, ak sa chcete dostať na koňa, ale nie na oslíka. Možno aj im unikol význam o ktorom práve teraz hovoríme.

Avšak povedzme si teraz inú dôležitejšiu spojitosť, ktorú má toto Ježišovo gesto. Je ňou odkaz na **proroctvo Zachariáša**. Ten povedal: „*Raduj sa, dcéra Siona.*“ Kto je dcéra Siona? Dcéra Siona bola najchudobnejšou časťou mesta Jeruzalem. Bolo to predmestie, kde žili tí, ktorí utiekli zo Samárie po zničení Senacheribom tj. Asýrčanmi. Prorok hovorí: „*Plesaj, jasaj pretože Tvoj kráľ prichádza; je spravodlivý a víťazný*“. Teda opisuje situáciu v ktorej sa očakáva zmena, pretože existuje chudoba, utrpenie a teraz prichádza kráľ, ktorý všetko zmení, ktorý je spravodlivý, víťazný, pokorný ... je to prekvapenie, pretože toto mesto čaká na kráľa, ktorý je prisľúbený dávidovej dynastii a ktorý porazí nepriateľov. Ale prorok hovorí o jeho pokore; čo pre ľudskú logiku „nie je dobré znamenie“, príde totiž na osliatku. Ale aj tak pred ním zmiznú vozy z Efraima a kone z Jeruzalema. ... Vskutku čudné proroctvo, pretože od kráľa sa vždy očakáva, že dorazí s koňmi a porazí všetkých nepriateľov. Namiesto je tu prisľub, že príde na oslíkovi a kone zmiznú: „*Vojnový luk bude zlomený, prinesie mier ľuďom a jeho panstvo bude od mora k moru a od rieky Eufrat po koniec Zeme až po Tarsis*“, - ten sa nachádza na Pyrenejskom polostrove. To znamená, že bude známy celému svetu, že vládne tohto kráľa bude podrobený svet. Bude to súčasne kráľ, ktorý nejazdí na vozoch, vtedajších neporaziteľných vojnových zbraniach, ale na oslíkovi. Toto bolo proroctvo, ktoré vyslovil prorok, ktorý žil bezprostredne po Alexandrovi Veľkom, keď Izrael už nebol ani samostatným národom. Nebol vtedy s nikým vo vojne, čo však bolo preto, lebo vtedy bol na medzinárodnej scéne skutočne bezvýznamný. Bol najskôr kolonizovaný Peržanmi a potom Grékmi, vykorisťovaný, utláčaný zahraničnými mocnosťami. Preto je proroctvo proroka prekvapujúce, pretože ohlasuje príchod kráľa, ktorý zmení všetko, ale nie tak, ako by sa dalo ľudsky čakať: obráti svet naruby spôsobom, ktorý by si ľudia nedokázali ani len predstaviť. Nie násilím, nie silou. Je ohlásené kráľovstvo, ktoré sa líši od všetkých očakávaní. Slabí v ňom nebudú podrobení, bude to on, kto sa dá do služieb slabých.

Oslík je zviazaný a musí byť odviazaný. Ak by sa tento osol nerozviazal, proroctvo sa nemôže naplniť, pretože tento kráľ musí vstúpiť osliatku, čím dá začiatok očakávanému kráľovstvu. Oslík je priviazaný v dedine. Je to dedina, ktorá sputnáva osla. Je to dedina, kde sa naďalej pestuje mentalita starého sveta: sny o sláve, o víťazstve, o tých, ktoré udržiavajú starý svet, o kráľovstve vládcov tohto sveta. V skutočnosti si Marek všimne ešte jednu drobnosť o tom somárikovi: „*nikto na ňom ešte nikdy nesedel*“. Všetci mysleli na to, ako založiť nový svet silou jazdeckých koní, na osla nikto nikdy nemyslel. Je to úplne nový svet, ktorému tento kráľ chce dať svoj počiatok. Vždy snívajú o nadvláde nad iným. V skutku, ak otvoríme historické knihy, zistíme, že kroniky sú naozaj plné zoznamov násilností proti slabým. Sú to kráľovstvá koní, nie kráľovstvá oslíkov. Osol je symbolom služby, symbolom tých, ktorí dávajú svoj život do služby.

Ak si chcete lepšie predstaviť, aké boli starodávne kráľovstvá, tie ktorých sláva bola konskej sile, choďte do Britského múzea a prezrite si reliéfy Sennacheribovho paláca z Ninive. K dispozícii sú tam 3 km reliéfov, ktoré pôvodne zdobili steny 21 miestností

cez ktoré museli vtedajší hostia kráľa prejsť - skôr ako vstúpili do siene s trónom kráľa Sennacheriba. Na reliéfoch sú iba scény násilia, vraždenie nepriateľov, víťazstvá nad levmi atď. Predstavte si tých, ktorí museli navštíviť veľkého panovníka a prešli týmito miestnosťami - tam si mali uvedomiť s kým idú mať do činenia. Toto je obraz starovekého sveta: vláda silných nad slabými. Vláda ktorú predstavuje kôň. Máme tu nového kráľa, mierumilovného kráľa, ktorý použije oslíka, ktorý musí byť odviazaný.

Pokračujme v skúmaní významu, ktorý dáva evanjelista jednotlivým detailom tejto epizódy. **Je tu niekto, kto si neželá, aby oslík bol odviazaný a aby ho Ježiš použil.** V skutočnosti aj Ježiš to predvída a preto hovorí apoštolom: „*ak sa niekto bude sťažovať a spýta sa Vás, prečo to robíte, tak odpovedzte: „učiteľ to potrebuje“*“. Reakcia na učeníkov, ktorí odväzujú oslíka, je zaujímavá aj preto, lebo neprotestuje jeho majiteľ, ale iní ľudia z dediny. Prečo? Povedzme to jasne: osol je symbolom služby, kôň symbolom sily, kráľovstva vládcov. Osol je symbol impulzu, alebo sily, ktorá je prítomná v každom z nás a ktorá nás privádza k poskytnutiu pomoci blížnemu, k službe bratovi. Obidve tieto sily sú v nás: sila koňa, ktorá by nás chcela viesť k tomu, aby sme dominovali nad ostatnými, ale aj sila oslíka, teda impulzu, ktorý pochádza od Boha a ktorý nás vedie k službe nášmu bratovi. Táto druhá sila musí byť uvoľnená. Oslík, ktorý je v našom vnútri, musí byť odviazaný, pričom všimnite si, že to nie je majiteľ osla, ktorý bráni v odviazaní. Je to preto, lebo vlastníkom oslíka, ktorý je v nás, tejto sily, ktorá nás vedie k láske k bratovi, je Boh. Ten, kto nechce, aby bol tento oslík odviazaný, to sú dedinčania, teda tí, ktorí rozvíjajú mentalitu, ktorá hovorí, aby ste neslúžili inému. Prečo? Pretože všetci naokolo mi hovoria: „*mysli na seba, zabudni na ostatných*“. Sú to dedinčania, ľudia starej mentality, ktorí Vám hovoria, aby ste neslúžili, aby ste radšej ovládli ostatných, ak môžeš vieš a vládzeš. A Boh namiesto toho potrebuje, aby sme odviazali túto schopnosť slúžiť, ktorú on sám vložil do nás. V skutočnosti učeníci idú odviazať priviazaného osla a tým, ktorí chcú tomu zabrániť povedia, čo im Učiteľ sám navrhol: „*Pán to potrebuje*“. Následne privedú osla k Ježišovi.

Teraz si všimneme ďalší, zo symbolického hľadiska, veľmi významný detail. Budeme sa ju snažiť pochopiť biblický symbol: **plášťa, ktorý je prehodený cez oslíka**. Plášť v Biblii označuje osobu. Pamätáme si Eliáša, ktorý keď povoláva Elizea, hodí na neho svoj plášť. Znamená to, že mu odovzdáva celú svoju misiu, ktorú vykonal, celého svojho ducha, svoju osobu. On má teraz pokračovať teraz konať teraz v učeníkovi Elizeovi. Položenie plášťa na oslíka znamená prijatie osoby a poskytnutie pomoci druhému – byť k dispozícii novému návrhu, ktorý Ježiš žiadal, keď si želal nie koňa ale oslíka, tj. vybral si vedome aj „kráľovstvo oslíka“ – kráľovstvo služby. Toto je význam gesta polozenia plášťa na oslíka – akceptovanie Ježišovho výberu iného typu nového kráľovstva.

Ježiš sa posadí na oslíka. Oslík sa prakticky stáva trónom tohto nového vládcu. Trón nie je kôň, ale oslík, ktorý predstavuje službu. Predstavuje sa na tróne sluhu, inštaluje sa naň. Vieme, že Ježiš je predstavený v našom vyznaní viery ako ten, kto sedí po pravici Boha – tam je jeho trón. Ale tu na zemi je jeho trónom osol - symbol služby.

Teraz si všimneme gesto tých, ktorí sú s Ježišom a ktorí taktiež prichádzajú z Galiley. Často toto ich gesto býva pochopené nesprávne. Tí čo sprevádzajú Ježiša a kričia Hosanna, nie sú ľudia, ktorí vyšli z mesta, aby Ježišovi išli v ústrety. Sú to tí, ktorí sprevádzali Ježiša a súčasne ani oni nepochopili gesto, ktoré urobil. Nerozumejú tomu čo Ježiš robí, pretože svoje **plášte rozprestierali na cestu, nie na oslíka**. Toto gesto rozprestierania plášťov na cestu je ale v Písme taktiež dobre známe. Rozprestrieť plášť na zem znamenalo vítanie izraelského kráľa, ktorý prichádzal na svojom koni. Napríklad keď sa Jehu vzbúri proti dynastii Achabovcov, každý si zobral svoj plášť a rozprestrel ho na cestu, zatrúbili na trúby a kričali „*Jehu je kráľ!*“ Teda ani galilejčania nepochopili Ježiša. Prečo to vieme? Vieme to z toho čo kričia. Tí, čo šli pred Ježišom, a aj tí, ktorí ho nasledovali, kričali „**Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza!**“ - nerozumeli... Oni nespievajú, neohlasujú, ale kričia. Kričia, pretože si myslia, že Ježiš teraz začína kráľovstvo svojho otca Dávida, kráľovstvo, ktoré bolo podľa kritérií tohto sveta. Neohlasujú nové Ježišovo kráľovstvo. Nekladú svoje plášte na osla, nepoddávajú svoje životy návrhu služby, ale rozprestierajú ich ako pred koňom, presne ako tí, ktorí doteraz vítali svojich víťazných a vládnucich kráľov. Nerozumeli Ježišovmu posolstvu a novinke skončiť staroveké kráľovstvá a začať nové kráľovstvo. Stále je rozvíjajú svoje sny o sláve o nadvláde, ktoré charakterizujú ľudstvo až do Ježišovho príchodu. Ježiš je prvý kto sedel na oslíku a nastúpil na tento trón, lebo si vybral nové kráľovstvo – daroval vlastný život.

Ide tu o výber medzi dvoma návrhmi, ktoré si v živote protirečia: nadvláda alebo služba. Ježiš predkladá návrh svoj nového kráľovstva. Oni nepochopili: chceli sa zmocniť Ježiša, aby ho „použili“ podľa svojich plánov, podľa svojich projektov, podľa svojich túžob. V skutku evanjelista hovorí, že Ježiša mali uprostred, tj. išli pred ním a aj za ním. Chceli, aby uskutočnil svoje kráľovstvo, kráľovstvo, ktoré oni mali na mysli. Nerozumeli. A skutočne, o pár dní neskôr tí, ktorí jasali, tak budú kričať: „*ukrižuj ho*“, pretože: „*my sme zle pochopili, zmýlili sme si toho človeka, to nebol kráľ, ktorého sme očakávali. Predstavovali sme si, že to by mohol byť kráľ, ktorý splní naše sny, ale namiesto toho nás chcel uviest do svojich snov.*“ - snov ľudí ktorí žijú svoji život tak, že ho darujú.

Tak Ježiš vstupuje do Jeruzalema, vstupuje na chrámové návršie a po prezretí všetkého okolo, pretože už bolo neskoro, vychádza a ide smerom k Betánii. Pozoroval všetko, čo sa stalo v chráme a nasledujúce ráno, keď sa vráti na chrámové návršie a vykoná gesto vyhnania peňazomencov, čo bude znamenať koniec vytvárania jedného typu vzťahu s Bohom a začiatok nového typu vzťahu – nového chrámu a novej bohoslužby.

Zdroj: Fernando Armellini Domenica delle Palme - Ingresso in Gerusalemme

<https://www.youtube.com/watch?v=DCcMJYeuPOA>

Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>